

به نام خدا

هدیه های آسمان

ویژه‌ی اقلیت‌های دینی
تعلیم و تربیت دینی

ششم دبستان

۱۳۹۲

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری
نام کتاب: هدیه‌های آسمان (تعلیم و تربیت دینی) ویژه‌ی اقلیت‌های دینی ششم دبستان - ۳۴/۹
آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع: اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

مدیر امور فنی و چاپ: سیداحمد حسینی

مدیر هنری: مجید ذاکری یونسی

طراح گرافیک و صفحه‌آرا: حسین وهابی

تصویرگران: شیوا ضیایی، یاسمن ثروتیان، سحر خراسانی، عاطفه ملکی‌جو، سمیه علی‌پور، صبا صفا،

حسین آسیوند و امیر نساجی

عکاس: اعظم لاریجانی

طراح جلد: صبا صفا

حروفچین: فاطمه باقری‌مهر

مصحح: مریم جعفرعلیزاده، پری ایلخانی‌زاده

امور آماده‌سازی خبر: اعظم هاشمی

امور فنی رایانه‌ای: فاطمه رئیس‌یان فیروزآباد، سیده شیوا شیخ‌الاسلامی

ناشر: اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش (شپید موسوی)

تلفن: ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وب‌سایت: www.chap.sch.ir

چاپخانه: شرکت افسست «سهامی عام» (www.Offset.ir)

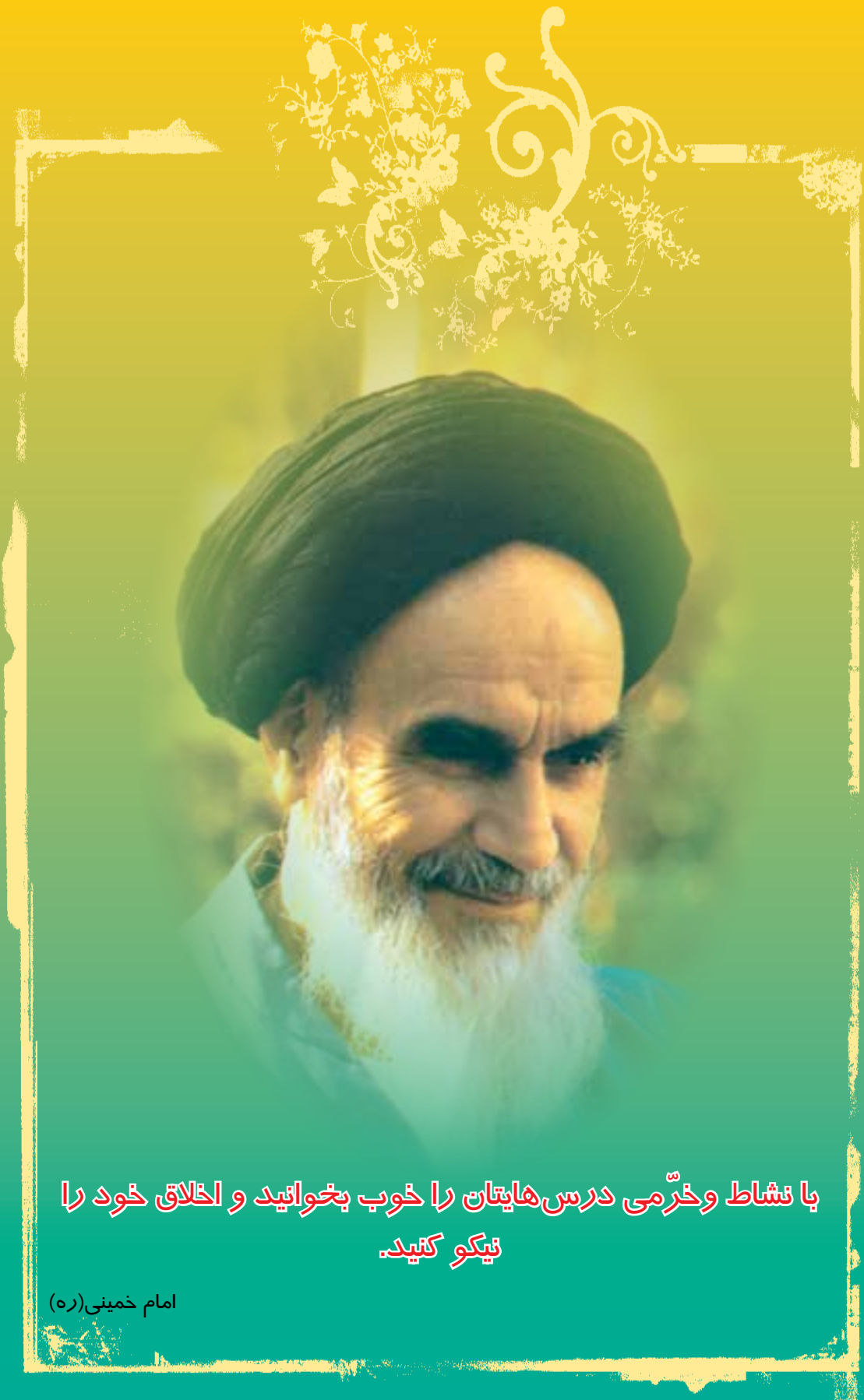
سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ دوم ۱۳۹۲

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۷-۲۱۱۳-۵-۹۶۴-۹۷۸-۷ ISBN 978-964-05-2113-7

با نشاط و خرمی درس‌هایتان را خوب بخوانید و اخلاق خود را
نیکو کنید.

امام خمینی (ره)

فهرست

درس اوّل: تنها او ۸

درس دوم: جهان دیگر ۱۰

درس سوم: سیمای خوبان ۱۲

درس چهارم: آداب زندگی ۱۶

درس پنجم: راه تندرستی ۲۰

درس ششم: راز موفقیت ۲۲

درس هفتم: رهبر کوچک ۲۴

درس هشتم: دانش آموز نمونه ۲۸

همکار گرامی، معلم عزیز

سلام علیکم

برای پیشبرد بهتر فرایند یاددهی- یادگیری، توجه شما را به نکات ذیل جلب می‌کنیم:
فَعَالِیَّت‌های دروس، درون کتاب درسی قرار داده شده است، لازم است تدریس محتوای کامل کتاب (به ویژه انجام فَعَالِیَّت‌ها) در کلاس صورت پذیرد.

با توجه به این که تصاویر نقش مهمی در تثبیت اهداف درس دارند، لازم است همکاران محترم در راستای آموزش مفاهیم دروس، از شیوه‌ی تصویرخوانی نیز استفاده کنند.

نوع نگارش متن در این کتاب نسبت به سال‌های گذشته با تغییراتی رو به رو است و به اقتضای سن دانش‌آموزان، ادبیات مستقیم‌تری به کار گرفته شده است.

هر درس اجزایی دارد که به صورت خلاصه به آن‌ها اشاره می‌شود.

عنوان درس: عنوان به صورت مستقیم یا غیرمستقیم، گویای چکیده و محتوای اصلی درس است و با ایجاد حس کنجکاوی در دانش‌آموزان، در جهت تقویت انگیزه‌ی آن‌ها نسبت به یادگیری به موضوع درس به کار می‌آید.

ورودی: این بخش که در بیش‌تر دروس و در آغاز درس قرار گرفته است، به منزله‌ی ایجاد آمادگی و انگیزه برای آغاز تدریس می‌باشد. همچنین در پاره‌ای از دروس، ورودیه نقش ارزشیابی تشخیصی از میزان پیش‌دانسته‌های دانش‌آموزان در ارتباط با هدف درس را ایفا می‌نماید.

متن و بدنه‌ی درس: مفاهیم و اهداف اصلی درس، در این بخش بیان می‌شود.

بین و بگو: این بخش با انجام یک فَعَالِیَّت عینی و ملموس از سوی دانش‌آموزان، موجب تثبیت مفاهیم درس و تعمیق یادگیری می‌شود.

فکر کن و بگو: این فعالیت به منظور تمرین فرایند تفکر منطقی پیش‌بینی شده و دانش‌آموزان آن را به صورت فردی انجام می‌دهند.

گفت‌وگو کنید: با هدایت و نظارت همکاران، دانش‌آموزان به سؤالات مطرح شده در این بخش پاسخ می‌دهند و معلم جمع‌بندی می‌کند. دانش‌آموز در این قسمت با نظارت معلم آموخته‌های دینی خود را در جمع دانش‌آموزان کلاس تأیید نموده و آمادگی بروز رفتار دینی پیدا می‌کند.

کامل کنید: این بخش با برقراری ارتباط میان مفاهیم درس، به تثبیت اهداف کمک می‌کند.

همراه با خانواده: این قسمت با هدف بسط یادگیری و تقویت نگرش دانش‌آموز به مفاهیم دینی در میان اعضای خانواده، برای بروز رفتار دینی وی قرار داده شده است.

انتظار می‌رود والدین گرامی، همراهی لازم را جهت انجام این بخش از فعالیت‌ها با دانش‌آموز مبذول نمایند. انتظار می‌رود همه‌ی دانش‌آموزان در بخش‌های گوناگون درس مشارکت داشته باشند و اگر دانش‌آموزی در بخشی نتوانست فعالیت و مشارکت مؤثری داشته باشد، در بخش دیگر به او توجه شود.

آرزوی گروه تعلیم و تربیت دینی توفیق روزافزون همکاران عزیز در رشد و پرورش دینی امیدهای آینده‌ی کشور است.

گروه تعلیم و تربیت دینی

دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

dini-dept.talif.sch.ir

نظم و هماهنگی که در جهان اطراف ما وجود دارد، نشانه‌ی چیست؟

هماهنگی شگفت‌انگیز

آیا تا به حال درباره‌ی رشد یک دانه‌ی گندم فکر کرده‌اید؟

یک دانه‌ی گندم وقتی در خاک قرار می‌گیرد، غذای آن از قبل در خاک آماده شده است. دانه برای رشد، به آب هم نیاز دارد. آب مورد نیاز آن، به وسیله‌ی ابرها از بالای دریاها به سوی مزرعه می‌آید و به صورت باران، بر زمین می‌بارد. دانه‌ی گندم برای رشد، به نور و گرما هم نیاز دارد که خورشید آن را تأمین می‌کند.

جالب است بدانید که فاصله‌ی خورشید و زمین دقیق و حساب شده است. اگر فاصله‌ی زمین تا خورشید خیلی زیاد بود، گیاهان به خاطر سرما از بین می‌رفتند و اگر این فاصله خیلی کم بود، از گرمای زیاد می‌سوختند.

می‌بینید که برای رشد یک دانه‌ی گندم، چه هماهنگی شگفت‌انگیزی میان خاک و خورشید و باد و باران وجود دارد. درباره‌ی هر کدام از پدیده‌های این جهان که فکر کنید، همین هماهنگی و نظم را خواهید دید.

فکر می‌کنید اگر دو یا چند خدا جهان را اداره می‌کرد، این هماهنگی به وجود می‌آمد؟

فرض کنید دو خدا تصمیم داشتند جهان را اداره کنند! یکی می‌خواست خورشید را از مشرق بیاورد، اما دیگری می‌خواست طلوع خورشید را از مغرب قرار بدهد!

یکی می‌خواست دو دست برای انسان بیافریند و دیگری اراده می‌کرد انسان سه دست داشته باشد!

یکی تصمیم می‌گرفت هر سال ۱۲ ماه داشته باشد و دیگری سه ماه دیگر به آن اضافه می‌کرد! نظم و هماهنگی میان پدیده‌های جهان نشان می‌دهد که فقط یک خدا جهان را اداره می‌کند. راستی اگر خدای دیگری هم وجود داشت، چرا برای معرفی خودش، حتی یک نفر را برای ما انسان‌ها نفرستاده است!؟

ببین و بگو

با دقت به این تصاویر نگاه کنید. میان این موجودات با محیط اطراف خود، چه هماهنگی وجود دارد؟

گفت‌وگو کنید

به نظر شما در هر یک از موارد زیر چه مشکلاتی رخ خواهد داد؟

- یک مدرسه دو مدیر داشته باشد.
- یک تیم ورزشی دو سرمربی داشته باشد.
- سربازان یک لشکر دو فرمانده داشته باشند.

همراه با خانواده

با کمک اعضای خانواده، نمونه‌ی دیگری از نظم و هماهنگی در جهان آفرینش را بنویسید و در کلاس برای دوستانتان بخوانید.

آیا می‌دانید هر یک از ما انسان‌ها چه مراحل را در زندگی خود پشت سر می‌گذاریم؟ این مرحله‌ها تا چه زمانی ادامه پیدا می‌کند؟
 اولین مرحله‌ی زندگی، مرحله‌ی نُه ماهه‌ای است که در شکم مادر به سر می‌بریم. وقتی رشد ما کامل شد، به دنیا می‌آییم و مرحله‌ی جدیدی را آغاز می‌کنیم. این مرحله‌ی جدید دوران کودکی است. رفته رفته قدرت و نیروی ما افزایش می‌یابد و یاد می‌گیریم که چه طور کارهایمان را خودمان انجام دهیم و به این ترتیب، پا به دوره‌ی نوجوانی می‌گذاریم. پس از دوره‌ی نوجوانی، نوبت به جوانی می‌رسد. این دوره، زمان کار و تلاش جدی است و در آن به آینده بیشتر فکر می‌کنیم. بعد از جوانی، نوبت به بزرگسالی، پیری و کهنسالی می‌رسد.
 به طور طبیعی، هر کدام از ما این دوره‌ها را طی می‌کنیم و سپس زندگی ما در این دنیا به پایان می‌رسد.

آیا زندگی ما با مرگ پایان می‌یابد؟ پس از مرگ، وارد چه دوره‌ی جدیدی از زندگی می‌شویم؟

زندگی برتر

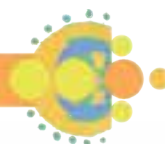
کتاب‌های آسمانی مرگ را پایان زندگی نمی‌دانند. ما پس از مرگ پا به جهان جدیدی می‌گذاریم که خیلی بزرگ‌تر و شگفت‌انگیزتر از این جهان است. زندگی اصلی ما در آن جهان خواهد بود.

زندگی دنیا، محدود است و روزی به پایان می‌رسد؛ اما زندگی در جهان آخرت، دائمی و همیشگی است. مردم در این دنیا فرصت دارند تا آخرت خود را آباد کنند. کسانی که ایمان بیاورند و کارهای نیک انجام دهند، برای همیشه در بهشت خواهند بود و کافران و مجرمان، به عذاب جهنم گرفتار خواهند شد.

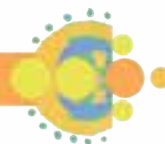
بسیاری از گناهان مردم به خاطر از یاد بردن قیامت است. به نظر شما اگر کسی یاد قیامت باشد، آیا به راحتی حاضر می‌شود دروغ بگوید و یا به دیگران ستم کند؟ اگر کسی واقعاً به قیامت ایمان داشته باشد، از مال دیگران بدون اجازه‌ی آن‌ها استفاده می‌کند؟ یا این که سعی می‌کند با انجام کارهای نیک به سعادت همیشگی برسد و در روز قیامت به بهشت وارد شود.

فکر کن و بگو

برای ساختن یک خانه، مهندس ابتدا باید نقشه‌ای طراحی کند و سپس بر اساس آن با تهیه‌ی مواد و مصالح، خانه را بسازد. اگر ساختمان خراب شود و آن مهندس بخواهد دوباره آن را مثل شکل قبلی بسازد، ساختن اولیه سخت‌تر است یا دوباره ساختن آن؟

گفت و گو کنید

دانش‌آموزی که به خدا و جهان آخرت ایمان دارد، در برخورد با هم‌کلاسی‌های خود چگونه رفتار می‌کند؟

کامل کنید

زندگی آخرت برتر از زندگی دنیاست. زیرا:

۱- .....

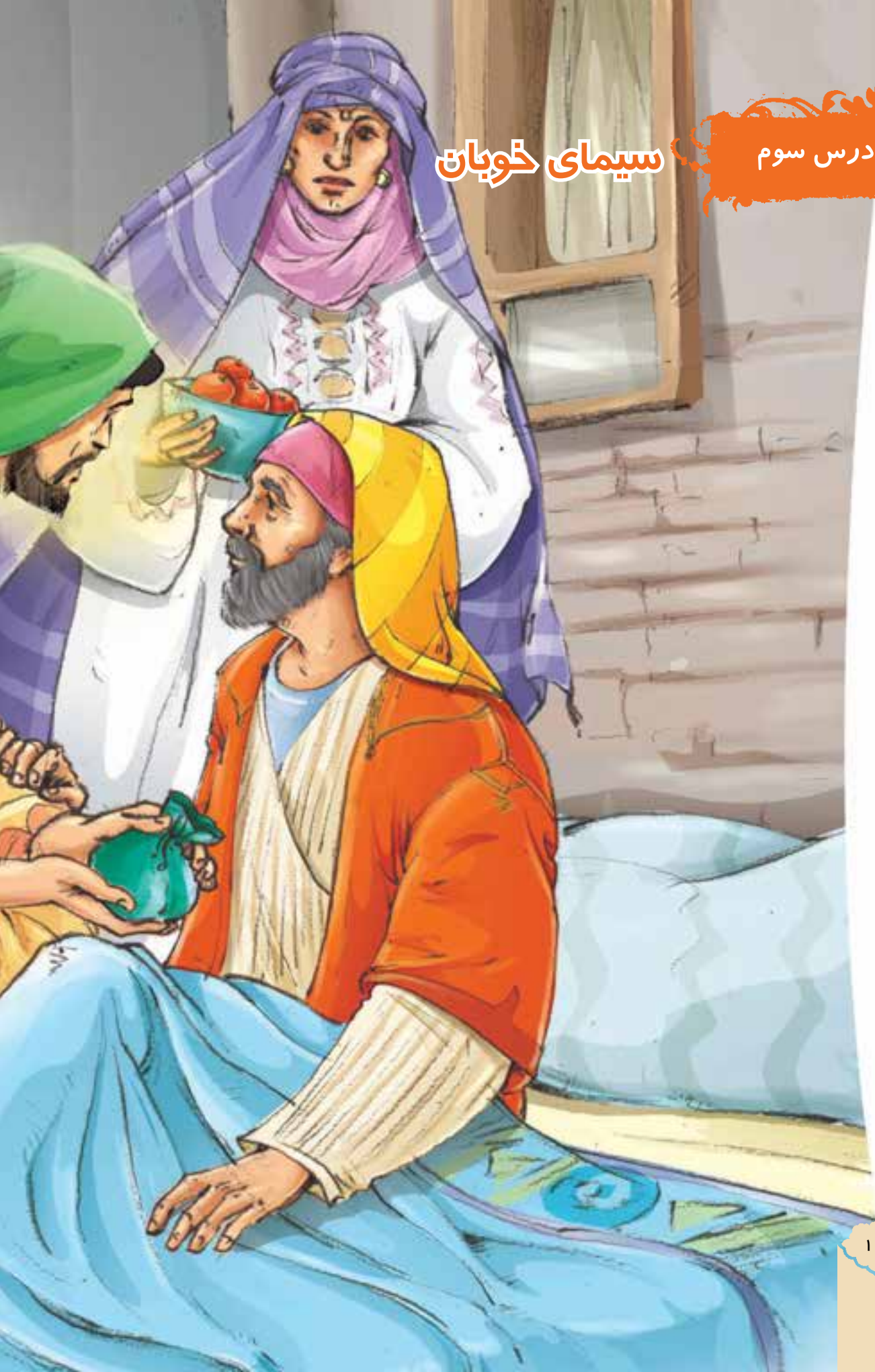
۲- .....

۳- .....

سیمای خوبان

درس سوم

آیا می‌دانی چرا پیامبران خدا و یارانشان محبوب خدا و بندگان او هستند؟ با نگاهی به زندگی آنان می‌توانیم به این سؤال پاسخ دهیم. آنان مهربان و خوش اخلاق بودند. خطای دیگران را به راحتی می‌بخشیدند. از کسی کینه به دل نمی‌گرفتند. اشتباهات مردم را به رخ آنان نمی‌کشیدند و آنان را سرزنش نمی‌کردند. اگر هم از عیب کسی خبردار می‌شدند، آن را می‌پوشاندند. امتیاز ویژه‌ای برای خود در نظر نمی‌گرفتند و بر مردم فخر فروشی نمی‌کردند. آنان با ظالمان و ستمگران زمان خود مبارزه می‌کردند. به عهد و پیمان خود وفادار بودند و اگر قولی می‌دادند، به قولشان عمل می‌کردند. امانت را صحیح و سالم به صاحبش باز می‌گرداندند. به دیگران نیکی می‌کردند ولی منت نمی‌گذاشتند. هدیه‌های کوچک و کم‌ارزش را نیز می‌پذیرفتند و آن را جبران می‌کردند. با هیچ کس مغرورانه سخن نمی‌گفتند و هیچ‌گاه متکبرانه راه نمی‌رفتند. به کسی دشنام نمی‌دادند و کسی را با نام زشت و ناپسند صدا نمی‌زدند. پشت سر مردم حرف نمی‌زدند و اگر کسی نزد آنان، زبان به غیبت دیگران می‌گشود، جلوی او را می‌گرفتند.

هیچ‌گاه کسی را مسخره نمی‌کردند. به اندازه سخن می‌گفتند و حرف کسی را قطع نمی‌کردند. شوخی می‌کردند؛ اما شوخی‌هایشان به اندازه بود و به بهانه‌ی شوخی، کسی را از خود نمی‌رنجاندند. بسیار مهمان‌نواز بودند. اگر مهمان به خانه‌ی آن‌ها می‌آمد، به بهترین شکل از او پذیرایی می‌کردند. به عیادت بیماران می‌رفتند و با سخنان دلگرم‌کننده، به آنان امیدواری می‌دادند. کودکان را دوست داشتند و با آنان با مهربانی رفتار می‌کردند. اگر فقیرترین مردم به دیدارشان می‌آمد، او را گرمی می‌داشتند و اگر کسی آنان را به خانه‌ی خود دعوت می‌کرد، دعوتش را می‌پذیرفتند.

بسیار بخشنده بودند. به محله‌های فقیرنشین می‌رفتند و به فقرا، نان و غذا می‌دادند. همسایگان را نمی‌آزرده، بلکه تا می‌توانستند، به آنان نیکی می‌کردند. با حیوانات خوش‌رفتار بودند و در دادن آب و غذا به آن‌ها کوتاهی نمی‌کردند.

با اهل خانه مهربان بودند و به پدر و مادر خود خیلی احترام می‌گذاشتند.

هنگام غذا، پرخوری نمی‌کردند و به اندازه می‌خوردند. صبور و آرام بودند و در هیچ کاری عجله نمی‌کردند. همواره تمیز و آراسته بودند. موی خود را شانه می‌کردند. مسواک می‌زدند و پیوسته خود را معطر می‌ساختند.

اهل تلاش و کوشش بودند. مثل همه‌ی مردم کار می‌کردند و با دسترنج خود زندگی را می‌گذراندند.

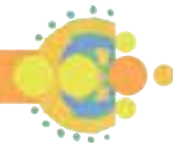
از اسراف و هدر دادن نعمت‌ها بیزار بودند، به نان احترام می‌گذاشتند و حتی تکه‌های کوچک آن را به درستی مصرف می‌کردند.

به عبادت خدا عشق می‌ورزیدند و به مناجات و دعا می‌پرداختند.

آنچه خواندید، تنها گوشه‌ای از رفتارهای پسندیده و صفات نیک پیامبران خدا و پیروان با ایمان آن‌ها بود. در این باره گفتنی‌های فراوانی وجود دارد.

گفت‌وگو کنید

- در موارد زیر بهترین برخورد چیست؟
- کسی شما را مسخره می‌کند یا به شما ناسزا می‌گوید.
  - در بازی، دوستان به شما برخورد می‌کند و روی زمین می‌افتد.
  - در حضور شما از دیگران بدگویی می‌شود.
  - در مسیر شما تکه نانی روی زمین افتاده است.
  - در هنگام بازی‌های دسته‌جمعی، دوست شما ضعیف عمل می‌کند.

روزنامه دیواری

با کمک دوستان خود، در مورد زندگی یکی از پیامبران، یک روزنامه دیواری تهیه کنید و در راهروی مدرسه نصب نمایید.

با هر کس روبه‌رو می‌شدند، از بزرگ و کوچک، در سلام کردن بر آن‌ها پیشی می‌گرفتند. همیشه لبخند بر لب داشتند اما بلند نمی‌خندیدند. در کنار مردم می‌نشستند و برای خود جای مخصوصی نداشتند. خوش‌رو و خوش‌اخلاق بودند. هر که با ایشان سخن می‌گفت، به سخنانش گوش می‌دادند تا سخنش پایان یابد. در نزد ایشان همه به نوبت سخن می‌گفتند. هر گاه مهمانی برای آن‌ها می‌آمد، به احترام او از جا برمی‌خاستند و چند قدمی به استقبالش می‌رفتند.

آنچه در شروع درس خواندید، بخشی از آدابی بود که پیامبران خدا در ارتباط خود با دیگران رعایت می‌کردند. چه خوب است که ما نیز سعی کنیم به پیروی از پیامبرانمان، در گفتار و رفتار خود با دیگران به خوبی عمل کنیم. به رفتارهایی که ما هنگام روبه‌رو شدن با دیگران و برای رعایت ادب در برابر آنان انجام می‌دهیم، آداب معاشرت می‌گویند. رعایت این آداب نشان‌دهنده‌ی احترامی است که ما به فرد مقابل خود می‌گذاریم. درباره‌ی چگونگی رفتار با دیگران، آداب و دستورات زیادی در همه ادیان وجود دارد؛ آدابی که عمل به آن‌ها می‌تواند صمیمیت و مهربانی را در بین ما افزایش دهد و جلوی برخی ناراحتی‌ها و کدورت‌ها را بگیرد. در این جا به چند نمونه از این آداب اشاره می‌کنیم:

۱- سکوت به هنگام صحبت دیگران

در هنگام صحبت با دیگران آرام سخن بگوییم، صدای خود را بلند نکنیم و با داد و فریاد حرف نزنیم. وقتی کسی با ما صحبت می‌کند، نیز مراقب باشیم سخن او را قطع نکنیم؛ صبر کنیم تا حرف طرف مقابل تمام شود و سپس سخن بگوییم.

۲- درگوشی صحبت نکردن

مراقب باشیم در حضور دیگران با اطرافیان خود در گوشه صحبت نکنیم. زیرا آن‌ها فکر می‌کنند که ما درباره‌ی آن‌ها حرف می‌زنیم و این کار موجب ناراحتی آنان می‌شود.

۳- دوری از مسخره کردن

برخی افراد برای شادی و تفریح، دوستان خود را مسخره می‌کنند و آن‌ها را با نام‌ها و لقب‌های زشت صدا می‌زنند. آن‌ها می‌خندند، اما دوستشان دل شکسته و غمگین می‌شود.

۴- احترام به بزرگ‌ترها

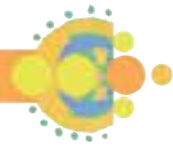
یکی از کارهای پسندیده، احترام گذاشتن به بزرگ‌ترها است. به ویژه کسانی که سنی از آن‌ها گذشته و به دوران پیری رسیده‌اند. چه خوب است سعی کنیم تا جلوتر از بزرگ‌ترها حرکت نکنیم، هنگام نشستن به آن‌ها پشت نکنیم، پای خود را پیش آن‌ها دراز نکنیم و از هر کاری که بی‌احترامی به آن‌هاست، خودداری کنیم.

فکر کن و بگو

- ۱- نمونه‌هایی از احترام به افراد سالمند در خانواده و جامعه را بیان کنید.
- ۲- چه نمونه‌های دیگری از آداب معاشرت، که نزد خانواده و فامیل باید رعایت شود، می‌شناسید؟

گفت و گو کنید

۱- رعایت آداب معاشرت، چه فایده‌هایی در زندگی ما دارد؟
۲- متن زیر را به دقت بخوانید و درباره‌ی سوالات پایانی آن گفت و گو کنید.
صدای زنگ تفریح بلند شد، بچه‌ها با همهمه به سمت در کلاس رفتند. خانم معلم که هجوم بچه‌ها به سمت در را دید، منتظر ایستاد تا همه‌ی بچه‌ها خارج شوند.
وارد حیاط که شدم، نگاهم به پروین و ستاره افتاد که گوشه‌ی حیاط نشسته بودند. صدای خنده‌شان از دور به گوش می‌رسید. نزدیک رفتم و سلام کردم. آن قدر گرم صحبت بودند که متوجه من نشدند. درباره‌ی یکی از بچه‌های کلاس صحبت می‌کردند و به رفتار و حرکات او می‌خندیدند.

این بار با صدای بلند گفتم: سلام بچه‌ها!

تازه متوجه حضور من شدند. پروین تا نگاهش به من افتاد، گفت: چه خوب شد آمدی، می‌خواستیم... هنوز حرفش تمام نشده بود که ستاره گفت: راستی زیبا، من امروز در کلاس با بغل دستی‌ام صحبت می‌کردم و درس را خوب یاد نگرفتم. می‌توانی به من کمک کنی؟
در این هنگام پروین سرش را نزدیک گوش ستاره برد و چیزی به او گفت: خیلی دوست داشتم بدانم چه می‌گویند. شاید داشتند درباره‌ی من حرف می‌زدند. شاید هم... در این فکرها بود که ناگهان زنگ مدرسه به صدا درآمد.

الف - چه رفتارهای ناپسندی در این داستان می‌بینید؟

ب - اگر ببینید دوستانتان کسی را مسخره می‌کنند، چه می‌کنید؟

ج - نتیجه‌ی صحبت کردن در کلاس درس چیست؟ و چه مشکلاتی را به دنبال دارد؟

همراه با خانواده

با کمک خانواده، به این سؤال پاسخ دهید: چرا خدا ما را از مسخره کردن دیگران نهی کرده است؟

درس پنجم

راه تندرستی

چوپان، دست و پای گوسفندی را که فرار کرده بود، گرفت و بر دوش خود انداخت و به سمت گله حرکت کرد. هنوز به گله نرسیده بود که چهره‌ی مهربان مردی که در حال عبور از صحرا بود، توجه او را به سوی خود جلب کرد. گوسفند را به آرامی از دوش خود پایین آورد و به او گفت: دیدی که به چه آسانی این گوسفند را گرفتم و آوردم. زور من بسیار است و تاکنون کسی نتوانسته است در کشتی پشت مرا بر خاک زند. آیا حضری با من کشتی بگیری؟ اگر پشت مرا بر زمین بزنی، این گوسفند را به شما هدیه می‌کنم.

آن مرد با لبخندی قبول کرد. هنوز چند دقیقه‌ای از شروع کشتی نگذشته بود که چوپان خود را نقش بر زمین دید. باورش نمی‌شد. از آن مرد خواست که یک بار دیگر با او کشتی بگیرد. مطمئن بود که این بار حتماً او را شکست می‌دهد. اما این بار زودتر از قبل پشتش به خاک رسید. گیج و مبهوت مانده بود. به قول خود عمل کرد و گوسفند را به آن مرد هدیه داد. مرد از او تشکر کرد ولی گوسفند را بازگرداند. آن مرد یکی از بندگان خوب خدا بود.

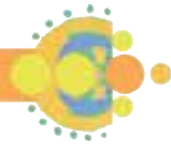

پیشوایان دینی ما، به سلامتی و تندرستی خود توجه داشتند و به ورزش‌های رایج زمان خود، سفارش می‌کردند. آنان گاهی در مسابقات شرکت می‌کردند و به برندگان مسابقات جایزه می‌دادند.

گفت‌وگو کنید

شما برای حفظ سلامتی خود چه کارهایی را انجام می‌دهید؟

برای حفظ سلامتی باید در کنار ورزش، تغذیه و خواب مناسب هم داشته باشیم. یعنی صبحانه، ناهار و شام را کامل و به موقع بخوریم و به هنگام شب نیز زود بخوابیم تا صبح را با نشاط و شادابی شروع کنیم. بی‌توجهی به هر یک از این کارها باعث می‌شود بدن ما ضعیف و ناتوان شده و توان مقاومت در برابر بیماری‌های مختلف را از دست بدهد. در دین ما، ضعف و ناتوانی و سستی و تنبلی نکوهش شده و به بندگان خدا توصیه شده است تا بر توانمندی خود بیفزایند. روشن است کسی که ورزش و تفریح را در برنامه‌ی خود قرار می‌دهد، در انجام فعالیت‌های درسی و دینی خود موفق‌تر است.

شکرانه‌ی سلامتی

بدن، نعمتی است که خداوند به ما داده و حفظ سلامت آن، وظیفه‌ی ماست. زیرا هر کس از نعمتی برخوردار است، در برابر آن نعمت وظایفی هم دارد. فکر می‌کنید چگونه می‌توانیم وظیفه‌ی خود را انجام دهیم و شکرانه‌ی سلامتی را به جا آوریم؟ یکی از آن کارها این است که به افراد ضعیف و ناتوان جامعه کمک کنیم. سعدی در این باره می‌گوید:

بگرفتن دست ناتوان است

شکرانه‌ی بازوی توانا

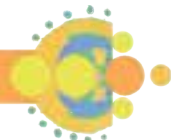
چه نیکوست که توانایی جسمی خود را در مسیر درست استفاده کنیم.

فکر کن و بگو

به نظر شما ورزش کردن به جز حفظ سلامتی و تندرستی چه فایده‌هایی برای ما دارد؟

گفت‌وگو کنید

- ۱- درباره‌ی اخلاق نیک ورزش کاران و پهلوانان بزرگ با یک‌دیگر گفت‌وگو کنید.
- ۲- برای شکرانه‌ی سلامتی چه راه‌های دیگری می‌شناسید؟
  - الف - وقتی دوست شما بیمار می‌شود، .....
  - ب - هنگام غذا خوردن، .....
  - ج - .....
  - د - .....

کنار حیاط مدرسه ایستاده بودم، ناگهان چشمم به مورچه‌ای افتاد که دانه‌ای بزرگ‌تر از خود را به دهان گرفته و از دیوار بالا می‌برد. در وسط راه به زمین سقوط کرد ولی دوباره تلاش کرد. بعد از ده‌ها بار افتادن و برخاستن، بالاخره موفق شد به بالای دیوار صعود کند و بارش را به منزل برساند.

با خودم گفتم: من از این مورچه کمتر نیستم. باید تلاش کنم تا در امتحانات بعدی موفق شوم. فهمیدم که با کوشش و پشتکار می‌توان به موفقیت رسید.

نابرده رنج گنج میسر نمی‌شود   مزد آن گرفت جان برادر که کار کرد

تلاش و کوشش از جمله عواملی است که انسان را در رسیدن به اهداف و خواسته‌هایش کمک می‌کند. دلیل این امر آن است که عاقبت، هر جوینده‌ای یابنده است و کسی که برای رسیدن به چیزی تلاش کند، به مقدار تلاشش به آن دست خواهد یافت. خداوند بزرگ که ما انسان‌ها را آفریده، عقل و چشم و گوش و دست و پا به ما داده است و دوست دارد که ما برای رسیدن به موفقیت تلاش کنیم.

فکر می‌کنید برای رسیدن به موفقیت، تلاش کافی است؟

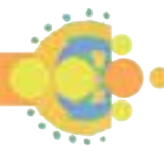
تلاش و کوشش، گرچه اهمیت بسیار دارند، اما در صورتی موفقیت را به دنبال دارند که با نظم و برنامه‌ریزی همراه شوند. یعنی ابتدا فعالیت‌هایی را که لازم است برای رسیدن به هدف انجام دهیم، مشخص کنیم و سپس هر کاری را در وقت خود انجام دهیم و ترتیب کارها رعایت شود. بزرگان دین همه ما را به رعایت نظم در انجام کارها سفارش کرده‌اند. البته باید بدانیم علاوه بر کارهای فوق، یاری جستن از خدای بزرگ برای به ثمر رسیدن تلاش و کوشش‌هایمان لازم و ضروری است.

فکر کن و بگو

ما انسان‌ها از زندگی مورچه‌ها چه درس‌های دیگری می‌توانیم بگیریم؟

گفت‌وگو کنید

به نظر شما چه عوامل دیگری باعث موفقیت می‌شوند؟

تحقیق کنید

درباره‌ی راز موفقیت دانشمندان تحقیق کنید و نتیجه‌ی آن را در کلاس بازگو نمایید.

رهبر کوچک

روز ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ ارتش صدام با حمایت دولت‌های زورگو و ستمگر به کشور ما ایران حمله کرد. او می‌خواست سه روزه خود را به تهران برساند و انقلاب ما را نابود کند.

به فرمان امام خمینی (ره) جوانان زیادی به سوی جبهه‌ها شتافتند و در برابر دشمن ایستادند. آن‌ها از استقلال کشور عزیزمان ایران دفاع کردند و ما امروز به خاطر فداکاری آن‌ها در امنیت و آرامش کامل زندگی می‌کنیم.

کنار فرهاد نشسته بودم و به حرف‌های آقای جمشیدی گوش می‌دادم که درباره‌ی آغاز جنگ سخن می‌گفت. این اولین باری بود که در اردوی راهیان نور شرکت می‌کردم. وقتی حرف‌های آقای جمشیدی تمام شد، به طرف ساختمان شهدای گمنام شلمچه به راه افتادیم. با ادب، مقابل مزار شهیدان گمنام زانو زدیم و دعا خواندیم. آقای جمشیدی می‌گفت: پیکرهای پاک این شهیدان در این منطقه پیدا شده‌اند ولی نام و نشانی از آن‌ها وجود ندارد، به همین دلیل به آن‌ها شهدای گمنام می‌گویند. دور تا دور ساختمان با عکس‌ها و تابلوهایی تزئین شده بود. روی یکی از تابلوها جمله‌ای از امام خمینی (ره) نوشته شده بود: «رهبر ما آن طفل سیزده ساله‌ای است که با قلب کوچک خود، با نارنجک خود را زیر تانک دشمن انداخت و آن را منهدم نمود و خود نیز به شهادت رسید.»

آقای جمشیدی گفت: این جمله در مورد شهید حسین فهمیده است. او با این شجاعتش جاودانه شده است و روز شهادتش را به نام «روز بسیج دانش‌آموزی»، گرامی می‌داریم.

با خود گفتم: حسین هم، دانش‌آموزی هم سن و سال ما بوده است... در این هنگام فرهاد مرا صدا زد. تعدادی از بچه‌ها کنار یک تابلو ایستاده بودند و نوشته‌ی روی آن را می‌خواندند:

«سلام ما را به امام خمینی برسانید. از قول ما به امام بگویید: همان طور که فرموده بودید، مقاومت

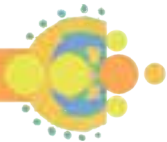
شهدا ستارگان درخشان تاریخ
امروز و فردای ما هستند.

مقام معظم رهبری

کردیم، ماندیم و تا آخر جنگیدیم.»
 آقای جمشیدی گفت: این جملات، آخرین سخن یکی از بسیجی‌هاست که قبل از شهادت به فرماندهی خود گفته است.
 بچه‌ها! شهدا تا آخرین قطره‌ی خون خود از کشور ما دفاع کردند. آن‌ها پاداش زیادی پیش خدا دارند.
 جمعیت زیادی در آن ساختمان جمع شده بودند. از آقای جمشیدی پرسیدم: چرا مردم هر سال به این مناطق سفر می‌کنند؟
 او پاسخ داد: شهدا در راه خدا از همه چیز خود گذشتند. آن‌ها جانشان را فدا کردند تا کشور ایران پایدار بماند. فداکاری آن‌ها دشمنان را خوار و ذلیل کرد. ما به این مناطق می‌آییم تا یاد آن‌ها را زنده نگه داریم و از شهدا درس بگیریم.
 شهدا به بالاترین نیکی‌ها رسیدند و ما هم با درس گرفتن از آن‌ها می‌توانیم زندگی بهتر و زیباتری داشته باشیم.

گفت‌وگو کنید

- ۱- به نظر شما ما دانش‌آموزان چه درس‌هایی می‌توانیم از شهدا بگیریم؟
- ۲- در دوران دفاع مقدس، غیر از شهدا چه کسانی در حملات دشمن مورد صدمه و آسیب قرار گرفتند؟

فکر کن و بگو

با توجه به آنچه خواندیم، به نظر شما اگر فداکاری‌های شهدا و رزمندگان نبود، چه شرایطی برای ما پیش می‌آمد؟

پیشنهاد

- ۱- بخشی از وصیت‌نامه یا خاطرات یک شهید را در کلاس برای دوستانتان بخوانید. جملاتی از این وصیت‌نامه‌ها را با خطی زیبا روی مقوا بنویسید و در کلاس یا راهرو مدرسه نصب کنید.
- ۲- با کمک معلم خود نمایشگاهی از عکس‌ها، خاطرات و وصیت‌نامه‌ی شهدا در مدرسه برپا کنید.

کامل کنید

در این جا نام تعدادی از شهدای دفاع مقدّس آمده است. در زیر بخشی از نام آن‌ها، خط کشیده شده است. این بخش‌ها را در جدول پیدا کنید و دور آن‌ها خط بکشید. حروف باقی‌مانده را به ترتیب کنار هم قرار دهید و یک کلمه بسازید. این کلمه، عنوان کسانی است که به شهیدان زنده معروف هستند. به نظر شما وظیفه‌ی ما در برابر آن‌ها چیست؟

عباس بابایی	محمّد ابراهیم همّت
حسین خرازی	حمید و مهدی باکری
محمد جهان آرا	مصطفی چمران
حسن باقری	بهنام محمدی
علی صیّاد شیرازی	محمود کاوه

ج	ی	ر	ی	ا	ب	چ	*
خ	م	ج	ص	ی	ا	ر	ر
ا	ا	ا	ق	ر	ب	ا	ا
ن	ه	ا	ب	ن	ا	ا	ز
آ	م	ه	و	ا	ی	ن	ی
ر	ت	ی	د	م	ح	م	ی
ا	ی	ی	ا	ب	ا	ب	ز

شهید زنده است.

دانش آموز نمونه

درس هشتم

بچه‌ها در گروه‌های خود با هیجان مشغول صحبت درباره‌ی موضوع درس بودند. خانم معلم به همه‌ی گروه‌ها وقت داده بود تا با هم فکری یک‌دیگر، ویژگی‌های یک دانش‌آموز نمونه را بیان کنند. وقت که تمام شد، خانم معلم از نماینده‌ی گروه اول خواست تا نظرات اعضای گروه را برای سایر دانش‌آموزان بگوید.

ستاره برخاست و با اجازه‌ی معلم

شروع به صحبت کرد:

به نظر ما یک دانش‌آموز

نمونه، از فرصت‌هایش به

خوبی استفاده می‌کند.

کارهای خود را به ترتیب

ویژگی‌های

دانش‌آموز نمونه

اهمیت، برنامه‌ریزی می‌کند و پس از انجام تکالیف مدرسه، فقط به تماشای برنامه‌هایی از تلویزیون می‌نشیند که برای او مفید باشد.

خانم معلم به دانش‌آموزان رو کرد و گفت: این گروه به نکته‌ی خیلی خوبی اشاره کرد. اگر شما در زندگی بزرگان و دانشمندان مطالعه کنید، متوجه می‌شوید که آنها در نوجوانی و جوانی از وقت خود به خوبی استفاده می‌کردند؛ هم اهل مطالعه و علم‌آموزی بودند و هم به بازی و تفریح می‌پرداختند. بزرگان دین هم به ما سفارش می‌کنند که ارزش فرصت‌ها را بدانیم و می‌گویند:

فرصت‌ها مانند ابر (به سرعت) می‌گذرند. از فرصت‌ها به خوبی استفاده کنید.

بعد از گروه اول، خانم معلم از گروه ما پرسید: نظر شما چیست؟

من دستم را بالا گرفتم و از روی کاغذی که نظرات دوستانم را روی آن نوشته بودم، خواندم: دانش‌آموز نمونه، کسی است که به معلم خود احترام می‌گذارد و پیش از آمدن او سر کلاس حاضر می‌شود. هنگام درس با دوستانش صحبت نمی‌کند تا حواس دیگران پرت نشود و به خوبی به سخن معلم گوش فرا می‌دهد. سوالات خود را به موقع و با اجازه‌ی معلم مطرح می‌کند تا درس را به خوبی یاد بگیرد.

نوبت به گروه سوم رسید. سارا از طرف گروه‌شان بلند شد و گفت: دانش‌آموز خوب کسی است که با دانش‌آموزان دیگر مهربان باشد. مثلاً اگر کسی در درسی ضعیف است، به او کمک کند و مراقب دانش‌آموزان کلاس‌های پایین‌تر باشد.

سارا ادامه داد: دانش‌آموز نمونه از وسایل خود مانند کیف، مداد و دفتر تا جایی که ممکن است استفاده می‌کند و بی‌جهت آن‌ها را دور نمی‌اندازد؛ زیرا این کار اسراف است و خدا اسراف‌کاران را دوست ندارد.

تنها یک گروه دیگر باقی مانده بود. شادی از طرف آخرین گروه بلند شد و گفت: به نظر ما، دانش‌آموز نمونه حق دیگران را رعایت نموده و از کارهایی مثل تقلب خودداری می‌کند. زیرا می‌داند تقلب باعث می‌شود حق دانش‌آموزانی که زحمت کشیده‌اند، پایمال شود.

بعد از این که همه‌ی گروه‌ها نظرات خود را دادند، خانم معلم گفت: آفرین بر شما که نظرات زیبا و درستی را بیان کردید. حالا از نمایندگان هر گروه می‌خواهم مطالبی را که گفتند، روی تابلو بنویسند. همه‌ی بچه‌ها آن‌ها را در دفترشان یادداشت کنند و ببینند چقدر تا از این ویژگی‌ها را دارند؟

چقدر خوب است که اگر دیدیم برخی از این ویژگی‌ها را نداریم، آن‌ها را در خود ایجاد کنیم.

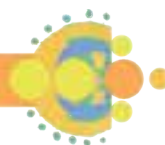
من مطمئن هستم که همه‌ی شما با سعی و تلاش می‌توانید یک دانش‌آموز موفق و نمونه باشید.

فکر کن و بگو

به نظر شما انجام چه کارهایی برای حفظ احترام معلم لازم است؟

گفت‌وگو کنید

یک دانش‌آموز نمونه، چه ویژگی‌های دیگری دارد که در درس به آن‌ها اشاره نشده است؟

کامل کنید

نتیجه‌های استفاده‌ی درست از فرصت‌ها

۱- .....

۲- .....

۳- .....

نتیجه‌های استفاده‌ی درست از فرصت‌ها

۱- .....

۲- .....

۳- .....

معلمان محترم و اولیای گرامی دانش آموزان و صاحب نظران می توانند نظر اصلاحی خود را در باره ی مطالب
این کتاب از طریق نامه به نشانی تهران - صندوق پستی ۱۵۸۵۵/۳۶۳ - گروه درسی مربوط و یا پیام نگار (Email)
talif@talif.sch.ir ارسال نمایند.

دفترتالیف کتاب های درسی ابتدایی و متوسطه نظری